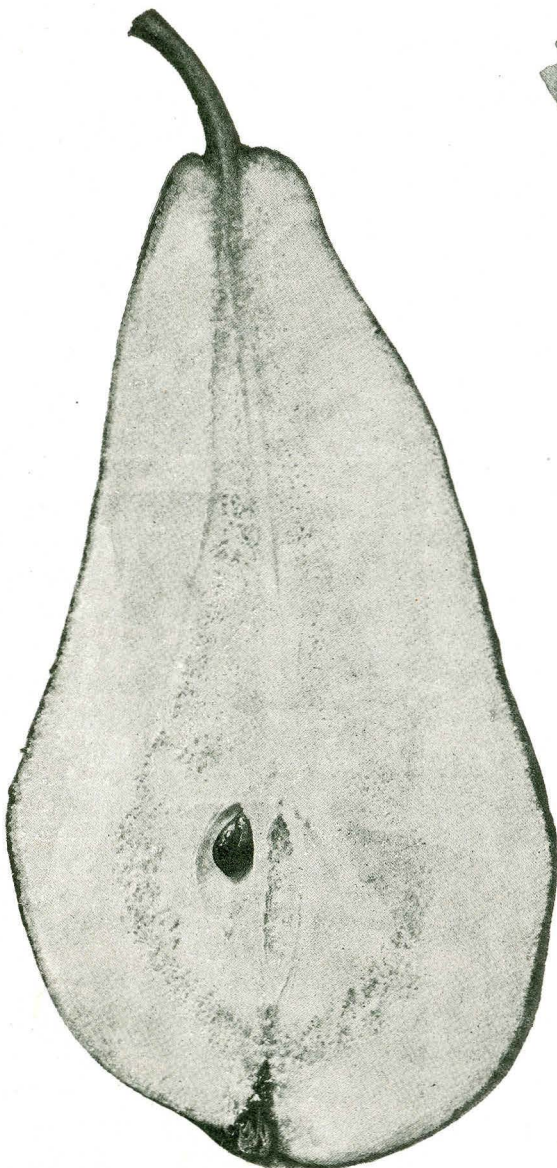
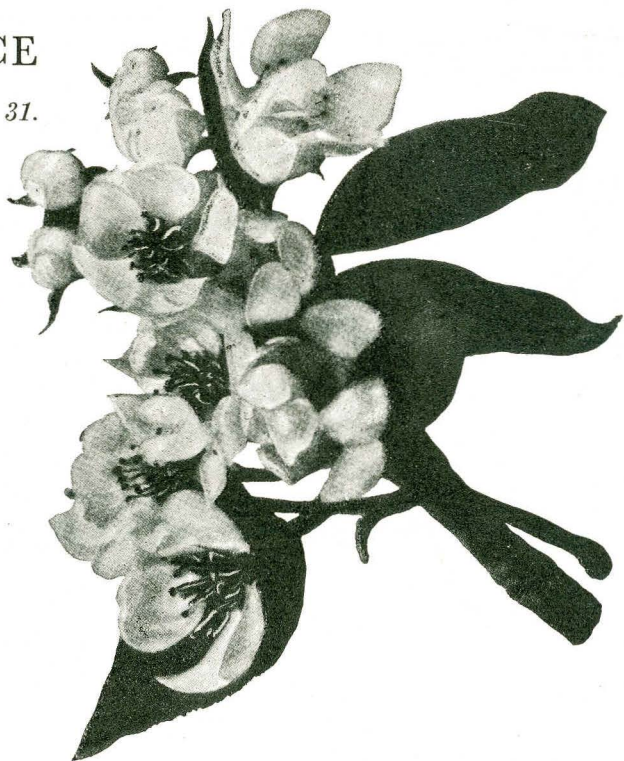

Jan Říha ČESKÉ OVOCE

HRUŠKY

Čís. 31.

BOSCOVA LÁHVICE Bos' Flaschenbirne 1937.- Calebasse Bosc

Říha, Jan, České ovoce, Hrušky, 3. nezměněné vyd. Praha, Česká grafická unie, 1937.

LETOROST

DŘEVO PLODONOSNÉ

BOSCOVA LÁHVICE

Již pouhé toto jméno vyvolává bezděčně laskominy na vzácnou tuto pochoutku mezi podzimmími hruškami, která mimo to i svojí velikostí, ladným tvarem nad jiné vyniká, ovládá trh v čas zrání a prodává se lépe než jiné druhy. Oč byla by hledanější, kdyby se prodávala v pravý čas, když nabyla již krásné zlatité barvy a ne, jak jest zvykem, o čtyři neděle dříve! Vždyť se češe obyčejně pro obchod již v prvých dnech září, také i poslední dny srpna; tu není ještě vyspělá, změkne sice, ale zůstane zelená a nenabude nikdy vzácné chuti, jako když se nechá úplně vyvinouti na stromě.

Byla to opět Belgie, které jsme za ni povinni díkem; o jejím původu píše M. Eugène Forney, professor na zahradnické škole v Paříži, v roce 1862 takto: Ředitel ovocných školek v départementu Rhône p. Madiot byl upozorněn, že v lese u vesnice Aprémontu se nalézají prastará planá hruška, která přináší veliké a skvostné plody; přesvědčiv se o pravdě, vzal s toho stromu rouby a zaslal je do Jardins des Plants v Paříži, kdež měly kolem roku 1835 plody, načež nazvána byla na paměť bývalého ředitele této zahrady, znamenitého pomologa p. Bosca „Beurré Bosc“. Taktéž i ředitel semináře Vesoulského byl upozorněn na tuto hrušku a neznaje daného jí již jména, nazval ji Beurré Aprémont, podle osady, u kteréž byla nalezena v lese.

Avšak pod jménem Calebasse Bosc byla známa jiná, méněcenná hruška, kterouž Van Mons vypěstoval z jádra a taktéž pojmenoval ke cti p. Bosca. Nenalezla však rozšíření a vymizela asi, načež začalo se užívati jména jejího i u naší hrušky a zevšeobecnělo.

Kdy byla asi k nám donesena, nelze zjistiti. V soupisu děkana Rösslera obsažena jest pod číslem 539 a 634, avšak ne kdy a odkud ji obdržel; také jest zapsána v soupisu již cizí rukou. Největšího rozšíření nalezla v pozeňnaném Polabí, kdež pod jménem „Velká císařská koruna“, více však „Velká Kaiserkrona“ jest všeobecně známa, ve velkém množství sázena a odkudž se vyvážá v celých lodních nákladech na německé trhy. Jinak jest známa po celých Čechách a jest doporučena téměř pro veškery obvody, není však dodnes tak rozšířena, jak by toho zasluhovala nejen pro svojí důležitost v obchodě, nýbrž i pro veškery dobré vlast-

nosti, jakýmiž se žádná druhá nemůže honositi, takže pořekadlo: Kdo si chceš zasaditi jediný krsek, vol „Avranšskou“, kdo jediný vysokokmen, vol „Boscovu“, kdo chceš přešlechtiti nějaký neplodný strom, vezmi „Boscovu“, jest zcela oprávněno již z toho důvodu, že strom jest úplně zdravý a netrpí plísňemi. Mladé stromky ve školce sice za kruté zimy zmrzají až po sních, později však mrazům úplně odolává, a neškodí jí ani deště v čas květu, ani větry.

Ploditi začíná oproti jiným o něco později, ale pak jest úrodnost stejnoměrná, nikdy příliš mnoho, zato však samé stejné plody bez výmětu; také jest pozoruhodno, že zřídka kdy najde se červivý plod.

Hodí se všude, kde vůbec se může hruška dařiti, a lze ji bez obavy sázeti v půdu jakoukoliv, jen když jest dosti hluboká, třeba byla i písčítá, a i tam, kde Pstružka a Pyksla se již nedaří. Také i poloha jest jí každá vhod a jsou příklady, že ještě ve výšce 790 m se dobře daří, arcíť nesmíme ze špatné půdy nebo s vysoko položeného místa čekati plody prvotřídní, ale přece dobré. Nejlépe se jí daří, jako každé jiné, všude tam, kde se pod ní půda obdělává a hnojí, tedy v polích. Na místa větrům vystavená není druhé, která by trpěla tak málo větrem, plody spadnou sice také, ale v poměrně daleko menším počtu než jiné. Hodí se tedy všude tak dobře k osazování silnic, jako polních i domácích sadů i zahrádek.

Na kdouli se daří jen s použitím mezišlechtění, přímo na kdouli jen živoří. Kdo chce pěstovati volně rostoucí, nebo pravidelnému řezu podrobené krsky, palmety a podobné většší tvary, kterýmž se výborně přizpůsobuje a na nichž rodívá nádherné veliké plody, učiní lépe, použije-li stromků šlechtěných na plánce. Na věncoví nebo jiné malé tvary volí se raději jiné druhy.

Ve školce roste bujně, zdravě, ale křiví se, takže bez důkladného řezu nelze vypěstovati slušné vysokokmeny; všude tam, kde přicházejí krutější mrazy, jest lépe, šlechtiti ji v libovolné výšce na dobrou pláňku nebo jiný, způsobilý druh. Také i později (na místo) vysazena bujně vzrůstá, až teprve s dostavivší se plodností vzrůst její velice ochabuje, takže nenabývá velikých rozměrů. Rozvětňuje se v korunu vysokou, pěkně jehlancovitou, řídkou a dlouhé, štíhlé větve se hluboko sklánějí pod tíhou plodů.

Letorosty narůstají dlouhé, zakřivené a jsou povždy silnější ke konci; pod oky bývají nepatrně zprohýbané, barvy zelenavě nahnědlé, na slunci více do hněda, sem tam jsou jako šedivé a nenápadně, řídkce poseté lehce vyvstalými, špinavě žlutavými tečkami.

Oka nejsou velká, spíše útlá, ostře špičatá, poněvíc hnědě šupinatá a více odstávají, jsou na patkách delších, mírně vydutých a mají žebérka jen jako naznačená; spodní oka jsou zcela malá a trčí jen jako ostré, krátké špičky z okrouhle vydutých patek. (Viz obraz.)

Na jaře rašící lístky bývají bělavě ochmýřené, dílem zahnědlé, na červenavých řapících. Po úplném vývoji bývají až 95 mm dlouhé, 65 mm široké, vejčité, klínovitě zašpičatělé, pěkně rozložené, leskle tmavě zelené, dílem celokrajné, částečně mají kraj nepatrně vroubkovaný; jsou na řapících až 37 mm dlouhých, z nichž nejhořejší mívají úzké, ostře zakončené, jako šídlovité palisty; ke konci letorostu bývají menší, příplodní pak až 87 mm dlouhé, asi 55 mm široké, tvaru více eliptického s řapíky až 60 mm dlouhými.

Pěkná, štíhlá květní poupata jsou hnědě a šedě šupinatá, špičky těchto pak lehce odstávají; vykvétající z nich květy jsou miskovité, asi 35 mm široké a z opak vejčitých plátků složené, že druh druhá se nedotýká. (Viz obraz.)

Velikost plodu podmíněna jest tvarem stromů a hodnotou půdy. Barevným obrazem jsou znázorněny pěkné plody s vysokokmenů v dobré půdě rostoucích, ve váze 190—200 g; při veliké úrodě, také se stromů rostoucích ve špatné půdě, bývají menší, těžké 150—160 g; naproti tomu se podařilo vypěstovati na krcích plody 500, ano až i 700 g těžké.

Tvar nejeví velkých rozdílů; některé plody bývají jako kuželovité a dlouhé, jiné o něco kratší, v bocích baňatější, ke stopce pěkně prohnuté, končice štíhlou špičkou, kdežto jiné končí tupější špičkou; povrch bývá povždy zhrbolený; u malých plodů zcela mírně, u větších

plodů hruběji, najdou se však též plody s temenem ploše zhranatělým a tak šikmým, že plod naň nelze postavit, jak patrně z černého obrazu průřezu.

Otevřený kalich bývá v široké, rozložené, hnědě zbarvené, u spodu souvislé úšty rozeklaný a vězí podle tvaru plodu buď v jamce široké, dosti hluboké a zhrbolené, anebo se rozkládá jen na zhrboleném temeni plodu. Najdou se také plody se zcela malým kalichem; někdy úplně chybí a zbývá po něm jen hnědá jízva.

Nestejně dlouhá stopka jest dřevnatá, nahnědle žlutavá, rzivě tečkovaná a na úzkou špičku plodu jako přitlačena, někdy trčí z malé zhrbolené jamky, jednotlivě bývá i hrbolekem přimáčknuta na stranu.

Hladká, zřídka rzi jemně zdrsňelá slupka se neleskne, jest se stromu zelená a pokryta šedou rzi z většího dílu, později na loži do zlatova žlutne a jemná rez, barvy bronzu, pokrývá místem hustě, místem jen rozstříknutě, asi tak jako závoj celý plod; hrubší rzivě tečky rozsety jsou po celém povrchu, ve rzi se ztrácejí a jsou patrnější jen v čisté barvě. (Na trhu vidáme však plody pouze šedo zelené v nedozrálém stavu.)

Bělavá dužnina mění se do žlutava, jest velmi jemná, šťavou přetéká, úplně se rozplývá a vyniká líbeznu, sladkou, kořenitou, velmi jemně, pikantně navinulou výbornou chutí.

Jemnou zrninou obklopený jaderník má osu dutou a chová v prostranných pouzdrech poměrně malá, hnědě černavá jádra.

Má se česati koncem září nebo první dny října, ukládá se, načež asi od 20. října do polovice listopadu, jeden rok dříve, jiný později, dospívá nenáhle k jídlu.

Pro stůl jest z nejlepších, v obchodě z nejhledanějších hrušek, které se vždy dobře platí. Zasilati ji nutno hned po sčesání, ač ani později není vůči tlaku tak choulostiva jako jiné.

Bláha o ní napsal: Roste až do stáří vždy bujně a zdravě s korunou řídkou a rozeklanou. Plodnost nastává po 5—6 letech, jest vždy stálá, ne příliš hojná, následkem dlouhé stopky ovoce se houpá a vítr je tak lehko nesklátí. S mladých bujných stromů vydrží plody často až do vánoc, se starších dozrává již kolem 20. října. — Na polohu a půdu není choulostiva, proto možno ji pěstovati i v otevřených sadech. Mrazy a plísni netrpí.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji jest obsažena pod jménem Láhvice Boscova, čís. 143. Popisy její přinášejí: „Mor. Ovoce“, čís. 60, Boscova láhvice, Pixa, „Klíč štěpařský“, čís. 63, Alexandrovka, „Handbuch der Obstkunde“, čís. 49, Lucas, „Die wertvollsten Tafelbirnen“, čís. 48, Bosc's Flaschenbirne, Leroy, „Dictionnaire de Pomologie“, čís. 174, Beurré Bosc. Lid říká jí Koruna, Velká koruna, Kaiserkrona, na Moravě Žbánky, Melounky, v Polsku Flaszowa Bosca, na Slovinsku Boskova steklenka, na Rusi Bjere Bosk.

Další synonyma: Beurré d'Aprémont, B. Bosc, B. d'Yelle, Bosc (P.), Cannelle, Carafon de Bosc, J. H. Československý Hruškový ústav, Praha. Čís. grafické únie 1437.

ŘÍHA, Jan. České ovoce I. Hrušky. 3. nezměněné vyd. Praha: Čsl. grafická unie, 1937.
BOSCOVA LÁHVICE – *Bosc's Flaschenbirne*. — *Calebasse Bosc*.